

Sygn. akt II Ka 336/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lipca 2021r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Jaszczuk
Sędziowie:	SSO Agnieszka Karłowicz (spr.) SSO Jerzy Kozaczuk
Protokolant:	st. sekretarz sądowy Paulina Jarczak

przy udziale Prokuratora Adama Makosza

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2021 r.

sprawy **M. M.** oskarżonej z art. 177 § 2 kk

na skutek apelacji, wniesionych przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej i oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Łukowie

z dnia 18 lutego 2021 r. sygn. akt II K 583/20

I. wyrok w zaskarżonej części zmienia w ten sposób, że podwyższa wobec oskarżonej środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych do 2 (dwóch) lat;

II. w pozostałej zaskarżonej części wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od oskarżonej M. M. na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. K. 840 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia oskarżoną od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze stwierdzając, że wydatki tego postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II Ka 336/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA**1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji****Wyrok Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. II K 583/19****1.2. Podmiot wnoszący apelację**

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia**1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

na niekorzyść

w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
---		-----	-----	-----	-----
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
-----	-----	-----	-----	-----	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

-----	-----	-----

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
-----	-----	-----

3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
	Zarzuty oskarżyciela posiłkowego P. K. i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej A. K.	
1.	<u>Oskarżyciel posiłkowy P. K.</u> zaskarżył wyrok w części dotyczącej orzeczenia o środkach karnych na niekorzyść oskarżonej M. M. i zarzucił, na mocy art. 438 pkt 4 k.p.k., rażąco łagodność orzeczonej kary jednego roku pozbawienia wolności warunkowo zwieszanej na 3 lata próby, zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres jednego roku oraz nawiązki. Podnosząc ten zarzut, wnosił o obostrzenie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych poprzez wydłużenie do 5 lat i podniesienie środka karnego w postaci nawiązki do 10 000 zł.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny

Pełnomocnik _____ oskarżycielki
posiłkowej A. K. zaskarżył wyrok
na niekorzyść oskarżonej w części
orzeczenia środka karnego i
nawiązki wyrokowi temu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach
faktycznych w zakresie okoliczności,
które miały wpływ na wymiar
nawiązki orzeczonej na rzecz
pokrzywdzonej A. K. tj. nie
uwzględnienie w należyтым stopniu
cierpien pokrzywdzonej związanych
z utratą bliskiej osoby, poczucia
osamotnienia i odczuwanej pustki,

2. rażąco niewspółmierność,
orzeczonego wobec oskarżonej
środka karnego zakazu prowadzenia
wszelkich pojazdów mechanicznych
na okres 1 roku podczas,
gdy prawidłowa ocena stopnia
społecznej szkodliwości zarzucanego
oskarżonej czynu, a w szczególności
rażące naruszenie przepisów
prawa o ruchu drogowym w
postaci nie zachowania należytej
ostrożności przy zbliżaniu się
do przejścia dla pieszych i
w konsekwencji nie ustąpienie
pierwszeństwa znajdującego się
na nim pokrzywdzonego H.
K. prowadzi do wniosku, iż
orzeczenie środka karnego w danym
wymiarze nie jest adekwatne do
stopnia zawinienia i społecznej
szkodliwości czynu, a także nie
spełnia swojej roli w zakresie
prewencji ogólnej i szczególnej,
tj. realizacji zamierzonych celów
zapobiegawczych i wychowawczych
w stosunku do oskarżonej oraz
potrzeb w zakresie kształtowania
świadomości prawnej społeczeństwa
i w konsekwencji prowadzić
powinna do przypisania oskarżonej
wyższego stopnia winy i orzeczenia
surowszego środka karnego w

	postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych,	
Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Zarzuty sformułowane w apelacji oskarżyciela posiłkowego i pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej w części okazały się trafne. Wobec tożsamości postawionych zarzutów dotyczących orzeczonego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i wysokości orzeczonych nawiązek Sąd Okręgowy dokonał ich łącznego omówienia. W orzecznictwie trafnie podkreśla się, że zarzut rażącej niewspółmierności kary (dotyczy to również innych środków), jako zarzut z kategorii ocen, można zasadnie podnosić wówczas, gdy " kara, jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy - gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą" (wyrok SN z dnia 11 kwietnia 1985 r., V KRN 178/85, OSNKW 1985, nr 7-8, poz. 60). Niewspółmierność zachodzi zatem wówczas, gdy suma zastosowanych kar i innych środków, wymierzonych za przypisane przestępstwo, nie odzwierciedla należycie stopnia szkodliwości społecznej czynu i nie uwzględnia w wystarczającej mierze celów kary (wyrok SN z dnia 30 listopada 1990 r., Wr 363/90, OSNKW 1991, nr 7-9, poz. 39). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę co do jej wymiaru, ale o " różnicę ocen tak zasadniczej natury,		

iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować" (wyrok SN z dnia 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, LEX nr 20739). Chodzi natomiast o " znaczną, wyraźną i oczywistą, a więc niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą (zasłużoną)" (zob. wyrok SN z dnia 22 października 2007 r., SNO 75/07, LEX nr 569073) czy jeszcze inaczej taką, której dysproporcja jest wyraźna, bijąca w oczy czy osłepiająca (zob. wyrok SA w Krakowie z dnia 28 maja 2010 r., II AKa 82/10, LEX nr 621421). W ocenie Sadu Okręgowego orzeczona kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania jest karą sprawiedliwą, a twierdzenia skarżącego, że jest to kara demoralizująca są całkowicie bezpodstawne. Oskarżona wobec wyznaczonego okresu próby musi liczyć się z tym, że naruszanie porządku prawnego może spowodować zarządzenie wykonania kary. Należy podkreślić, że to rolą Sądu jest wybranie odpowiedniej represji karnej, nawet jeżeli jest to wbrew wnioskom oskarżycieli posiłkowych.

W niniejszej sprawie w związku z wnioskiem oskarżycieli posiłkowych sformułowanym w wystąpieniach końcowych, domagających się orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wobec oskarżonej, Sąd Rejonowy odniósł się do tej kwestii w pisemnym uzasadnieniu, powołując się na zachowanie oskarżonej w trakcie zdarzenia i po nim i wywodząc, że okoliczności te

uzasadniają orzeczenie wobec niej zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 1 roku. Argumentacja Sądu Rejonowego nie przekonuje Sądu II instancji i uzasadnia wydanie orzeczenia o charakterze reformatoryjnym.

Przypomnieć trzeba, iż zgodnie z art. 42 § 1 k.k. Sąd może orzec zakaz prowadzenia pojazdów w razie skazania osoby uczestniczącej w ruchu za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (a takim jest przestępstwo z art. 177 § 2 k.k.), w szczególności, jeśli z okoliczności popełnionego przestępstwa wynika, że prowadzenie pojazdu przez tę osobę zagraża bezpieczeństwu w komunikacji. Przepis ten przewiduje tzw. zakaz fakultatywny, to jego orzeczenie lub brak podlega ogólnym zasadom wymiaru kary i środków karnych z art. 53 i nast. k.k., tak więc Sąd musi każdorazowo rozważyć, czy w niepowtarzalnych okolicznościach danej konkretnej sprawy orzeczenie takiego środka jest uzasadnione, czy nie.

Przepis art. 42 § 1 k.k. nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek orzeczenia zakazu (wyrażenie " w szczególności"), jednak wskazana w nim przesłanka w postaci ustalenia, że prowadzenie pojazdu przez daną osobę zagraża bezpieczeństwu w komunikacji, z pewnością zaistniała w okolicznościach niniejszej sprawy i już ona sama w sobie uzasadniała orzeczenie takiego zakazu.

Przede wszystkim trzeba wskazać, iż naruszenie przez oskarżoną zasad bezpieczeństwa w ruchu było wprawdzie nieumyślne, ale rażące. Przecież istotne dla sprawy zdarzenie zaistniało przy dobrych warunkach drogowych,

w nieskomplikowanej sytuacji drogowej. Oskarżona zbliżając się do należycie oznakowanego przejścia dla pieszych nie wykazała się ostrożnością, zignorowała zachowanie innego kierowcy, który zatrzymał się przed przejściem dla pieszy, nie potrafiła przewidzieć skutków swojego zachowania. Nie mogło być przecież mowy o wtargnięciu pieszego na jezdnię, jeżeli przeszedł on już jeden pas jezdni. W prostej sytuacji na drodze, gdzie oskarżona miała pełną świadomość zbliżania się do przejścia dla pieszych popełniła więc szereg błędów. Tym samym dobitnie pokazała, że prowadzenie przez nią pojazdu zagraża bezpieczeństwu w komunikacji, a więc orzeczenie wobec niej zakazu prowadzenia pojazdów jest konieczne. Środek z art. 42 § 1 k.k. ma bowiem służyć eliminowaniu z ruchu osób, które stanowią dla niego zagrożenie. Sąd I instancji orzekając środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, za dużą wagę przydał okolicznościom podmiotowym dotyczącym samej oskarżonej. Oczywiście Sąd Okręgowy nie neguje szczerości skruchy okazanej przez oskarżoną, głębokości przeżyć związanych z wypadkiem czy jej nienagannej postawy w późniejszym czasie. Wszystkie jednak te okoliczności zostały już uwzględnione przez Sąd I instancji przy podejmowaniu decyzji o wysokości kary orzeczonej wobec oskarżonej, jak i warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności.

Skoro jednak pomimo rażącego naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym i pomimo bardzo poważnego skutku wywołanego wypadkiem – śmierć człowieka, oskarżonej nie spotkała żadna

istotniejsza realnie odczuwalna dolegliwość, poza nawiązką, która jednak nie jest elementem represji sensu stricto, a środkiem kompensacyjnym uwzględniającym interes osoby pokrzywdzonej, to tak ukształtowanego wyroku, przy orzeczeniu środka karnego na okres 1 roku, nie można uznać za trafną prawnokarną reakcję za spowodowany wypadek komunikacyjny. Przy pozytywnej prognozie co do oskarżonej, której Sąd Okręgowy nie neguje, nie może jednak znaleźć akceptacji sytuacja, że po tak rażącym przekroczeniu zasad bezpieczeństwa w ruchu może ona powrócić do uczestniczenia w ruchu jak każdy inny użytkownik drogi, bez konieczności weryfikacji jej umiejętności w zakresie prowadzenia pojazdów mechanicznych. Taka sytuacja nie sprzyjałaby właściwemu kształtowaniu świadomości prawnej społeczeństwa, które ma prawo oczekiwać, że sprawcy najpoważniejszych zdarzeń drogowych będą jednak - przynajmniej czasowo - eliminowani z ruchu.

Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, iż konieczne jest orzeczenie wobec oskarżonej na podstawie art. 42 § 1 k.k. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na 2 lata. W ocenie Sądu Okręgowego zakaz w wymiarze 2 lat, czyli i tak nieznacznie jedynie przekraczającej dolną granicę, jest trafną reakcją na wagę i stopień naruszenia przez oskarżoną zasad bezpieczeństwa w ruchu. Czas ten powinien być dla oskarżonej wystarczający, by w przyszłości, powróciwszy do ruchu jako kierująca, podchodziła z należytą rozwagą do obserwacji sytuacji na drodze, by podobne zdarzenia nie

stały się już nigdy jej udziałem. Jednocześnie czas ten nie jest aż tak odległy, by oskarżoną trwale zniechęcać do ponownego uzyskania uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, bowiem nie taka jest intencja orzeczonego sądu.

Stosownie do treści art. 46 § 2 kk alternatywą dla obowiązku naprawienia szkody – w przypadku gdy jego orzeczenie byłoby znacznie utrudnione – jest możliwość orzeczenia przez Sąd nawiązki na rzecz pokrzywdzonego lub – w razie jego śmierci – na rzecz osoby najbliższej, której sytuacja życiowa wskutek śmierci pokrzywdzonego uległa znacznemu pogorszeniu. Przepis art. 46 § 2 kk przewiduje zatem możliwość orzeczenia nawiązki jako swego rodzaju „surogatu” odszkodowania lub zadośćuczynienia, przy czym nawiązka przybiera wówczas postać swoiście zryczałtowanego odszkodowania, choć przy określaniu jej wysokości Sąd winien oszacować ją w granicach przybliżonych do wysokości wyrządzonej szkody, tak aby spełniła swą kompensacyjną funkcję. Orzeczenie nawiązki w wysokości, która nie pokrywa w całości wysokości szkody wyrządzonej przestępstwem, otwiera drogę do dochodzenia części niezaspokojonej w procesie cywilnym, o czym stanowi art. 46 § 3 kk. Norma dekodowana z art. 46 § 2 kk chroni interesy pokrzywdzonego oraz osób, których sytuacja życiowa w wyniku śmierci spowodowanej przestępstwem uległa pogorszeniu i nałożenie nawiązki ma ją w pewnym stopniu zrekompensować, lecz nie zamykać drogi do odszkodowania. Od decyzji poszkodowanych w tej sytuacji zależy, czy będą

dochodzić i dowodzić szkody i jej wysokości w dalszym ewentualnym postępowaniu cywilnym (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2018 roku w sprawie o sygnaturze akt II AKa 106/18). Niewątpliwie wysokość orzeczonych nawiązek w sprawie nie wyczerpuje szkody wyrządzonej przestępstwem, ale przy zdarzeniach drogowych istotne znaczenie ma objęcie ich ubezpieczeniem obowiązkowym sprawcy zdarzenia. Niewątpliwie prawomocne rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie pozwoli na uzyskanie podstaw do starań o przyznanie odszkodowania od towarzystwa ubezpieczeniowego. W obecnej sytuacji materialnej i zdrowotnej oskarżonej uiszczenie orzeczonych nawiązek oraz pozostałych obciążeń wynikających z toczącego się postępowania karnego będzie istotną dolegliwością finansową.

Wniosek

- wniosek oskarżyciela posiłkowego o orzeczenie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych 5 lat i podniesienie środka karnego w postaci nawiązki do 10 000 zł,

- wniosek pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej o orzeczenie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych 3 lat i podniesienie środka karnego w postaci nawiązki do 20 000 zł,

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Wobec częściowej zasadności wywiedzionych zarzutów, na

uwzględnienie wnioski apelacyjne
zasłużyły w części.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	-----
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	
-----	-----
5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
	Przedmiot utrzymania w mocy
-----	-----
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy	
-----	-----
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Wyrok Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 18 lutego 2021 roku w części zmieniono poprzez podwyższenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.	
Zwięźle o powodach zmiany	
Częściowa zasadności zarzutów apelacji spowodowała zmianę zaskarżonego orzeczenia.	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.	-----	# art. 439 k.p.k.-----
Zwięźle o powodach uchylenia		
-----	-----	
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
-----	-----	
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
-----	-----	
4.1.	-----	# art. 454 § 1 k.p.k.-----
Zwięźle o powodach uchylenia		
-----	-----	
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
-----	-----	

5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
-----	-----	-----
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
III., IV.	Na podstawie art. 634 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk oraz art. 17 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn. Dz. U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 z późn. zm.) Sąd Okręgowy zwolnił oskarżoną od uiszczenia kosztów sądowych mając na uwadze jej obecny stan zdrowia oraz sytuację materialną. Kierując się zasadami słuszności na podstawie art. 633 kpk i jedynie częściowym uwzględnieniem apelacji o kosztach zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze orzeczono w stawce podstawowej na podstawie § 11 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800ze zm.).

7. PODPIS